

ÇOCUK GÜVENLİĞİ

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Toplum İçin Bilgilendirme Sunumları

2016

Bu sunum Arş. Gör. Dr. Nazan Yıldız, Arş. Gör. Dr. Duygu Atılmış, Arş. Gör. Dr. Ekin Koç tarafından Prof. Dr. Dilek Aslan danışmanlığında hazırlanmıştır.

sunum aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik, vb. ortamlarda kullanılabilir.
Yıldız N, Atılmış D, Koç E, Aslan D. Çocuk Güvenliği. HUTF Halk Sağlığı AD. Toplum Eğitim Sunumları [İnternet] http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/diger/topluma_yonelik.php. Erişim:28.11.2016

<http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/>

Amaç

Bu sunumun sonunda çocuk güvenliği kavramının tanımlanması ve bu kavram içinde yer alan evde, okulda, medyada, rekreasyon ve oyun alanlarında çocuk güvenliği, çocuk ihmali ve çocuk istismarı hakkında sağlık çalışanlarının bilgilendirilmesi ve sağlık çalışanlarının bu konuda yapması beklenen başlıkların tartışılması amaçlanmıştır.

Öğrenim hedefleri

Bu sunumun sonunda katılımcılar;

1. Çocuk güvenliği kavramının tanımını yapabilecekler,
2. Kavramın bileşenlerini söyleyebilecekler,
3. Sağlık çalışanlarının rolünü açıklayabilecekler,
4. Öneriler geliştirebileceklerdir.

Kavramsal çerçeve

- Uluslararası Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre 18 yaşına kadar her insan “**çocuk**” olarak kabul edilmektedir.
- «**Çocuk güvenliği**» çocukları;
 - sosyal,
 - fiziksel,
 - psikolojik ve
 - cinsel durumdan korumaktır.
- ***“Çocuklar bir alt toplum grubu değildir, bir yaşam evresindeki toplum bireyleridir.”***

Kavramsal çerçeve

Çocuk güvenliğinin amacı

- Güven içinde, güvenli toplum(lar) içinde büyüyen çocuklar yetiştirmek
- Çocukların sağlıklı yaşam davranışlarını küçük yaşlardan itibaren kazanmalarını sağlamak
- Ev ve okul ortamında çocuk güvenliğinin sağlamak
- Medyanın olası olumsuz etkilerinden çocukları korumak

Kavramsal çerçeve

Çocuk güvenliğinin sağlanması için öncelikli olarak;

- Çocuklar için sağlıklı yaşamın geliştirilmesi
- Çocuklara nitelikli bir eğitim verilmesi
- Çocukların istismar, sömürü ve şiddetten korunmaları gerekmektedir.

Öncelikli sorun alanları...

- 2016 yılı Haziran ayında UNICEF tarafından yayınlanan rapora göre, bugünkü eğilimler devam ettikçe;
 - *2030 yılına kadar*
 - Çoğu önlenebilir olan hastalıklar nedeni ile 69 milyon çocuk hayatını kaybetmiş,
 - 167 milyon çocuk yoksulluk içinde yaşıyor ve
 - 750 milyon kadın da henüz çocuk yaşta evlenmiş olacaktır.

Kavramın bileşenleri...

Evde çocuk güvenliği

- Çocukların acil servise başvuru nedenleri arasında ev kazaları önemli yer tutmaktadır.
- Düşmeler, ev kazalarının başında gelir.

Kavramın bileşenleri...

Evde çocuk güvenliğinin sağlanması için yapılması gerekenler

- Ev içinde ve dışında merdivenlerin kenarlarında korkuluk bulunmalı,
- Merdivenlerin giriş ve çıkışlarına güvenlik kapıları yapılmalı,
- Bebeğin yatağının kenarları korumalı olmalı,
- Parmaklıklar arasındaki mesafe başın giremeyeceği kadar dar olmalı (en fazla 6 cm)
- Yürüteç kullanılmamalı

Kavramın bileşenleri...

Evde çocuk güvenliğinin sağlanması için yapılması gerekenler

- Halılar ve yollukları sabitleyerek kayması önlenmeli,
- Mobilyaları, karyola, sandalye ve yatakları pencereden uzak yerleştirilmeli,
- Pencereleere güvenlik kilidi takılmalı,
- Ranza kullanmaktan kaçınılmalı,
- Temizlik maddeleri ve ilaçlar çocukların ulaşamayacakları yerlerde ve kilitlenerek saklanmalıdır.

Kavramın bileşenleri...

Okulda çocuk güvenliği

“Çocukların evlerinden okula gitmek için çıktıkları andan yeniden evlerine döndükleri ana kadar geçen bütün sürecin güvenliği” dir.

Kavramın bileşenleri...

Okulda çocuk güvenliğinin sağlanması için neler yapılabilir?

- Okulların yer seçimi, okul binalarının kalitesi, okul çevresinin güvenliği, okullara ulaşımında güvenlik için her türlü fiziki şart sağlanmalı
- Okul yönetimi ve öğretmenlerin çocuğa karşı tavır ve davranışlarına dikkat edilmeli
- Çocuğa karşı uygulanan sözel, duygusal, fiziksel, cinsel şiddete karşı dikkatli olunmalı
- Okul çevreleri de her türlü güvensizlik etkenlerinden arındırılmalı
- Okul yönetimi, veli, öğretmen, öğrenci, olumlu bir "okul iklimi" için sorumluluk almalıdır.

Kavramın bileşenleri...

Çocukların trafik güvenliği için neler yapılabilir?

- Okul servislerinin denetimleri aksatılmadan yapılmalı,
- Servis şoförlerine özel eğitimler verilmeli,
- Bisiklet binmek için özel yollar yapılmalı,
- Çocuk oto koltuğu kullanımı ve emniyet kemeri kullanımı arttırılmalı,
- Yaya eğitimi/kültürü çocuk yaşlardan başlayarak verilmeli,
- Kitle ulaştırma sistemi yaygınlaştırılmalıdır.

Kavramın bileşenleri...

Medya ve çocuk güvenliği

- Çocukların takip ettikleri medya içerikleri, onların günlük sosyal davranışlarını etkilemektedir.
- Bunun için;
 - İçerik açısından gelişim düzeylerine uygun programları izlemeleri,
 - Çocukların medyadan doğru faydalanması,
 - Tehditleri ve riskleri algılayabilmesi sağlanmalı,
 - Çocukların internet içeriklerine ulaşimleri denetim altında olmalı,
 - Zararlı materyaller ile temaslari mümkün olduğunca indirgenmelidir.

<http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/>

Kavramın bileşenleri...

İnterneti nasıl güvenli kullanırız?

- 1 Arkadaşını Sen Seç**
Tanımadığım kişilerin İnternette yaptığı arkadaşlık tekliflerini kabul etmiyorum. Çünkü İnternette kolaylıkla yalan söyleyebilirler, kendilerini farklı kişiler olarak tanıtabilirler.
- Kişisel Bilgilere Dikkat**
Adım, yaşı, okulum, sınıfım, adresim, telefon numaram, TC kimlik numaram gibi başkalarının bana ulaşabileceği bilgileri İnternette yazmıyorum.
- 3 Bilgisayarını Korum**
Evde Güvenli İnternet Çocuk Profili kullanıyorum. Böylece zararlı sitelerden korunuyorum. Bilmediğim e-postaları açmıyorum çünkü bunlar virüs içerebilir ve böylece özel bilgilerim çalınabilir.
- Önce Düşün Sonra Paylaş**
Ben ve ailem ile ilgili özel bilgileri ve fotoğrafları paylaşmıyorum çünkü paylaştıklarımı herkes görür. İnternette yayınlanan şeyler bir daha SİLİNMEZ!
- 5 Zamanı Sen Yönet**
İnternetin zamanımı çalmasına izin vermiyorum. Önceliklerimi biliyorum, İnternette oyunların derslerimin önüne geçmesine izin vermiyorum.

 Çocuk Şube Müdürlüğü : 0 276 223 75 75
0 505 318 64 20
www.usak.pol.tr **155@usak.pol.tr**

Kavramın bileşenleri...

Rekreasyon ve oyun alanlarının güvenliği

Çocukların rekreasyon alanlarını kullanmalarındaki en temel sorunların başında güvenlik sorunları yer almaktadır.

Çocuk oyun alanları;

- Tehlike yaratmamalı,
- Geliştirici olmalı,
- Bütün yaş gruplarını kapsamalı,
- Her bedensel özelliğe uygun olmalıdır.

Kavramın bileşenleri...

Çocuk ihmali ve istismarı

- "Bir yetişkin tarafından bilerek ya da bilmeyerek yapılan ve çocuğun
 - sağlığını,
 - fizik gelişimini,
 - psikososyal gelişimini olumsuz yönde etkileyen davranışlar"
- "Çocuk ihmali" ise, çocuğa bakmakla yükümlü kişilerin, çocukların temel ihtiyaçlarını ihmal etmeleri sonucu, çocuğun sosyal, bedensel, ruhsal gelişiminin engellenmesidir.

[Internet] http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/factsheets/en/childabusefacts.pdf erişim:26.11.2016

[Internet] <http://www.ttb.org.tr/STED/2006/eylul/birinci.pdf> Erişim: 21.11.2016

Kavramın bileşenleri...

Çocuk ihmali ve istismarı

- 2014 yılında ABD’de çocuk koruma merkezlerine 702.000 çocuk istismarı ve ihmali bildirimi olmuştur.
- Bildirimlerin yaklaşık %27'si üç yaşın altında çocuklar için yapılmıştır.
- 2014 yılında yaklaşık 1.580 çocuk istismar veya ihmal nedeniyle hayatını kaybetmiştir.
- Yapılan bir araştırmaya göre 4 çocuktan 1’inin yaşamı boyunca bir tür çocuk istismarı veya ihmali yaşadığı tahmin edilmektedir.

Kavramın bileşenleri...

ÇOCUK İSTİSMARI NEDİR?

Çocuğu sözel olarak hırpalamak

Çocuğu gereksiz yere ağlatmak

Çocuğu pornografik malzemeye veya davranışlara maruz bırakmak

Çocuğun dokunulmasını istemediğı yerlerine dokunmak

Çocuğu kendine dokunmaya zorlamak

Çocuğun özgüvenini kırmak

Öfkeyi, gerginliğı azaltmak için çocuğu örsellemek, itip kakmak

Çocuğu kendi çıkarları için kullanmak

Çocuğa yeterli bakım sağlamamak, ör: Kirli, çıplak, aç bırakmak

Çocuğu hizmetçi gibi kullanmak

Çocuğu dinlememek

Çocuğun duygusal gereksinimlerini göz ardı etmek

Başka işler yaptırarak çocuğun eğitim ve hobileri için kullanacağı zamanı harcamak

Okulda çocuğa vurmak veya aşağılamak

Çocuğun tıbbi gereksinimlerini göz ardı etmek

Çocuğun eğitim gereksinimlerini göz ardı etmek

Zarar verecek durumlarda çocuğu denetimsiz bırakmak

Kavramın bileşenleri...

Çocuk istismarını düşündüren bulgular

- Çocuğun hastalanması durumunda sağlık merkezine açıklanamayacak şekilde geç getirilmesi
- Anne ve/veya babanın ya da diğer aile fertlerinin yaşanan olayla ilgili tutarsız, çelişkili bilgi vermesi
- Çocuğun bakımsız ve ilgisiz görünmesi
- Çocuğun büyüme ve gelişme geriliğinin başka türlü açıklanamaması
- Çocuğun yaralanması durumunda ebeveynlerinin veya bakıcının tepkilerinin olayla tutarsız olmaları
- Olayla ilgili sorulan sorulara çabuk sinirlenmeleri veya olayla ilgili bilgi vermekten kaçınmaları
- Çocuğun aşırı ürkek davranması, ailesinden kaçınması ve ailesi varken daha da endişeli davranması

Kavramın bileşenleri...

Cinsel istismar

- Çocuğun bir yetişkin ya da kendisinden büyük bir çocuk tarafından anlamadığı ya da kabul etmediği, gelişimsel olarak hazır olmadığı bir cinsel eyleme yönlendirilmesi ve karşı tarafın cinsel doyumunu için kullanılması durumudur.
- Cinsel istismar her sosyoekonomik düzeyde görülebilmektedir.
- Çocuklarda cinsel istismar önemli bir halk sağlığı sorunudur ve uzun dönem olumsuz sonuçlara yol açmaktadır.

Çocuk güvenliği kapsamında yer alan diğer konular

- Silahlı şiddet,
- Kaçakçılık,
- Çocuk işçiliği,
- Cinsel temelli şiddet,
- Çocuk evliliği

Korumada/önlemede sağlık çalışanlarının rolü

Sağlık çalışanlarına çocukların daha güvenli bir çevrede yaşaması için oldukça önemli görevler düşmektedir:

- Anne babaların, çocuğun bakımından sorumlu ve/veya yardımcı olanların, öğretmenlerin; çocuk güvenliği hakkında seminer vb. etkinlikler düzenlenerek bilgilendirilmesi sağlanabilir.
- Çocuk güvenliğini tehdit edecek her türlü durumda gerekli önlemlerin alınması sağlanabilir.
- Çocuğun psikososyal gelişimini takip ederek şüpheli durumlarda ilgili yerlere başvurarak çocuk güvenliğini tehdit eden durumdan çocuğun daha fazla etkilenmeden mevcut durumdan kurtulması sağlanabilir.

<http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/>

Korumada/önlemede sağlık çalışanlarının rolü

- Çocukların sağlık hizmetlerine erişiminin sağlanması için kamusal sorumluluk başta olmak üzere ilgili bütün bileşenlerin bir arada çalışması gerekmektedir.
- Çocukları ilgilendiren bütün konularda görülen/gözlenen/araştırma sonuçları ile saptanan bütün eksikliklerde kamusal mekanizmalar arasında işbirliğinin kurulması ve güçlendirilmesi sağlanmalıdır.
- Çocuk işçiler, sokakta yaşayan-çalışan çocuklar, mevsimlik tarım işçiliği, çocuk gelinler, bakımevleri, cezaevleri gibi yaşam alanlarında yaşayan çocuklar, istismar, ihmale uğrayan çocukların sorunlarının tespiti ve çözümleri konusunda özel olarak çalışmalar yapılması, sorun(lar)la güçlü bir şekilde baş etme/mücadele etme mekanizmalarının kurulması gerekmektedir.

Son söz...

- **Çocuklar bir alt toplum grubu değildir, bir yaşam evresindeki toplum bireyleridir.**
- Güven içinde, güvenli toplum(lar) içinde büyüyen çocuklar, geleceğin güvenli toplumlarının kurucusu ve güvencesidirler.

Daha ileriye... En iyiye...

**HACETTEPE
ÜNİVERSİTESİ**

www.hacettepe.edu.tr